

Mangfoldig marked: prostitusjonens omfang, innhold og organisering

Av Marianne Tveit og May-Len Skilbrei

Bakgrunnen for kartleggingen

I 2009 vil det bli forbudt å kjøpe seksuelle tjenester for norske borgere eller personer bosatt i Norge, forbudet vil gjelde både i Norge og i utlandet.

Bakgrunnen for kartleggingen

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som a) skaffer seg eller andre seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag, b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre med seg selv handlinger som svarer til seksuell omgang. Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter andre bestemmelser, er straffen fengsel inntil 1 år.

Bakgrunnen for kartleggingen

Kunnskap om situasjonen før loven trer i kraft for å

Muliggjøre en evaluering av lovens virkninger på et senere tidspunkt

og

Å kunne møte endringer kontinuerlig med egnede tiltak

Bakgrunnen for kartleggingen

Formålet med loven er både

å avskrekke mulige kunder på kort sikt og
å forandre holdninger på lang sikt

Målsettingen om å forebygge
menneskehandel var særlig viktig

Hva av dette kan "måles"?

Problemstillinger

1. Hvor stort omfang har den delen av det norske prostitusjonsmarkedet der menn kjøper og kvinner selger sex?
2. Hvor mange menn kjøper sex og under hvilke omstendigheter?
3. Hvordan opplever kvinner som selger sex prostitusjonen og sin situasjon i den?
4. Hvordan organiseres dagens prostitusjonsmarked?

Kunnskapsgrunnlag

1. Omfangsberegninger fra tiltak og politi
2. Egne omfangsberegninger
3. Intervjuer med fagpersoner
4. Observasjon og deltakelse i feltarbeid
5. Intervjuer med kvinner som selger sex
6. Telefonundersøkelse blant kvinner på innemarkedet
7. Gjennomgang av forskning og andre kunnskapsbidrag på feltet

Avgrensninger

1. Heteroseksuell prostitusjon – kvinner som selger sex til menn
2. Selger er over 18 år
3. Tilgjengelig prostitusjon – foregår på gata eller via annonser

Utviklingen av markedet

- Utenlandske kvinner dominerer gateprostituasjon
- Studioer og institutter forsvinner
- Kontakt på innemarkedet etableres gjennom Internett
- Stor mobilitet og utskiftning inne

Problemstilling 4

Hvordan organiseres dagens
prostitusjonsmarked?

Situasjonen på gata

- Jobber kveldstid. Noe dag i Oslo.
- Utenlandske kvinner jobber mye og regelmessig, norske kvinner sporadisk og tilfeldig
- Endringer i hvem som står hvor - uroen har stabilisert seg.
- Kundenes oppførsel endret – mer nervøse
- Ikke lenger faste steder for sex
- Kunder ber om telefonnummer til norske kvinner

Prostitusjon fra leiligheter

- Hoveddelen av innendørsprostituasjon fra private leiligheter
- Kunder foretrekker private leiligheter
- Leiligheten er leid, ikke eid – problem med §202
- Vanskelig å komme inn på leiemarkedet for utenlandske kvinner
- Kvinner blir utnyttet på boligmarkedet
- Lettere for menneskehandlere å isolere kvinnene i private leiligheter

Turneer

- I mindre byer/småsteder består over 90% av innemarkedet av tilreisende
- Midlertidige leiligheter - § 202
- Hoteller – vanskeligere for utenlandske
- Turnévirksomhet krever kompetanse
- Mulig hallikvirksomhet
- Mange utenlandske ordner egen reise – økt botid i Norge og vesten
- Diskriminering av utenlandske kvinner på hotell og restauranter

Teknologi

- Enkel tilgang til mobil og Internett
- En-til-en-annonser
- Utbredt datakunnskap
- Venner hjelper med tilgang til nett
- Frigjøring fra bakmenn og økt egenkontroll
- Grensen mellom venner og bakmenn kan være flytende
- Teknologisk og økonomisk barriere – kan øke skiller og sårbarhet

Økonomi og marked

- Penger – årsak og motivasjon
- Prisnivået følger ikke økonomisk utvikling – stiger lite over tid
- Gata – 500 liggetur, 400 oralsex, 300 masturbasjon
- Inne – fra 1000-2000 kroner
- Noen jobber mye, andre lite – eks østeuropeiske og norske på gata

Problemstilling 1

Hvor stort omfang har den delen av det norske prostitusjonsmarkedet der menn kjøper og kvinner selger sex?

Omfang

	Antall personer registrert i arbeid på prostitusjonsmarkedet i Norge 2008					
	Per døgn			Per år		
	Ute	Inne	Totalt	Ute	Inne	Totalt
Kvinner	135	465	600	1157*	1767	2924
Menn		10	10		38	38
Transpers oner		20	20		76	76
Totalt	135	500	635	1157*	1900	3057

* Tall for gateprostitusjon for per år er basert på Pro sine tall for 2007

Tendenser

- Stor utskiftning i innemarkedet - 100 inn og 100 ut per måned
- 1/6 del norske og 1/5 del asiatiske – svært høy andel med asiatisk bakgrunn
- 60-70 prosent utenlandske kvinner
- Over halvparten fra andre europeiske land
- Kvinner og menn med asiatisk bakgrunn reiser mest på sør-og vestlandet
- Flere kvinner med afrikansk bakgrunn reiser nordover

Problemstilling 3

Hvordan opplever kvinner som selger sex prostitusjonen og sin situasjon i den?

Norske kvinner ute

- Rusen er hovedproblemet, ikke prostitusjon
- Slitne og utslåtte kvinner, helseproblemer
- Vanskelig bakgrunn
- Ikke ressurser til å jobbe inne
- Problemer med å holde vanlig arbeid
- Alternativer er kriminalitet og dopdealing
- Sårbare for andre typer vold
- Kvinnene stilling blir svekket
- Klarer ikke å søke hjelp

Norske kvinner inne

- Mer ressurssterke enn andre grupper
- Push-faktorer – økonomiske problemer
- Pull-faktorer – spennende, lettjente penger
- Stor grad av kontroll
- God helstilstand
- Godt sosialt nettverk
- Har andre alternativer
- Ønsker ikke hjelp

Europeiske kvinner

- De fleste fra østeuropeiske land
- Pendler til Norge
- Jobber mye
- Sterke bånd til hjemlandet
- Introdusert av venner eller bekjente
- Mye til felles med norske kvinner
- Har mulighet til å skaffe annen jobb
- Problemer med innpass på arbeidsmarkedet

Afrikanske kvinner

- Fra Nigeria, Vest-Afrika
- Spesielt vanskelig situasjon
- Ulovlig innreise – ulovlig opphold
- Forsørgerforpliktelser
- Gjeld til menneskesmuglere/handlere
- Ingen rettigheter i Norge
- Få arbeidsmuligheter i oppholdsland
- Motiverte for å slutte i prostitusjon, mangler tilbud

Thailandske kvinner

- Ekteskapsmigranter
- Vanskelig økonomisk situasjon
- Forsørgerforpliktelser
- Gjeld i hjemlandet eller i Norge
- Gamblingproblemer
- Lite kunnskap om økonomiske forhold i Norge
- Introduseres gjennom nettverk
- Svært motiverte for å slutte

Problemstilling 2

Hvor mange menn kjøper sex og under hvilke omstendigheter?

Kunder

- Vi har ikke tall over andelen norske menn som har kjøpt seksuelle tjenester.
- Prieur og Taksdal (1989): 13 % (svarprosent på 56.4 %)
- Seksualvaneundersøkelsen 2002: 13 % (svarprosent på 36 %)
- Seksualvaneundersøkelsen 2008: svarprosent på under 20 %

Kunder

- Er det et skille mellom fågangskunder og mangegangskunder?
- Hvor går skillet mellom det akseptable og uakseptable?
 - Ute/hjemme
 - Utenlandske/norske
 - Tvang/frivillighet
 - Ute/inne
 - Kvinner/menn

Problemstilling 3

Hvordan opplever kvinner som selger sex prostitusjonen og sin situasjon i den?

Spesielt viktig områder

- Forholdet til politiet
- Forholdet til de sosiale tiltakene
- Kriminalitet og bakmenn
- Vold og sikkerhet
- Helse og sosiale tiltak

Mangfoldig marked

- Ulike arenaer
- Ulike grupper
- Ulike kundemotiver
- Korts sikt/lang sikt